

P. Jan Slabý

kněz, budovatel a literát

Příloha Budišovského zpravodaje č. 1/2003

25. 3. 2003

P. Jan Slabý se narodil 25. ledna 1913 v Přerově v rodině železničního úředníka. Rodina, původem z Velkomeziříčska, se díky povolání otce často stěhovala. Gymnázium navštěvoval Jan Slabý v Břeclavi a po jeho absolvování vstoupil 1. října 1931 do brněnského semináře. Vysvěcen na kněze byl 5. července 1936. Svou první mši svatou sloužil 12. července 1936 ve Velkém Meziříčí a jeho prvním působištěm se staly od 5. srpna 1936 Ivančice, kde zastával místo kaplana. Farářem se zde stal po svém předchůdci P. Josefu Tesařovi, který byl 1. ledna 1943 popraven nacisty. Již v té době začal Jan Slabý připravovat dalekosáhlou opravu farního kostela v Ivančicích. K zahájení prací došlo 19. května 1947 a opravy probíhaly až do roku 1953. Při tom se pustil v roce 1956 i do opravy kaple sv. Jakuba. Všechny tyto jeho aktivity byl ukončeny odebráním státního souhlasu ke dni 1. 8. 1962. Poté následovalo zastupování ve farnostech brněnské diecéze (např. v Tasovicích a Tuřanech).

Od 4. 10. 1962 nastoupil jako farář v Urbanově u Telče. I zde pokračoval v opravách a to stejně čekalo i od 17. 2. 1972 Budišov, místo jeho posledního působiště. Svoji životní pouť ukončil v klášteře Boromejek ve Znojmě na Hradišti, kde 21. února 1993 podlehl těžké chorobě.

Každý je tak mladý, na kolik se cítí

„Každý je tak mladý, na kolik se cítí“ nebo „My mladí“. Tak tyto výroky jsem často slyšela od P. Slabého, když jemu bylo něco přes sedmdesát a mně kolem dvaceti. Tenkrát mi to připadalo téměř úsměvné, ale on to tak opravdu cítil a já mu s přibývajícím věkem a zkušenostmi stále více dávám za pravdu. Následující řádky budou jen několika kamínky v mozaice, jak jsem tohoto muže vnímala od svého dětství já.

Vzpomínám na šestou třídu, kdy mě v náboženství učil správné intonaci při předčítání textu. Dbal o zástup kvalitních lektorů a lektorská služba v budišovském kostele mi pak vydržela celých 20 let. Také vzpomínám na zajímavý výlet dětí do Křižanova a okolí. V době, kdy jakákoliv činnost faráře s dětmi byla téměř zločinem, domluvil několik aut, plně je naložil dětmi a už se jelo. Osobnost sv. Zdislavy mě tenkrát ovlivnila na mnoho dalších let. Těch výletů bylo víc, např. do údolí Balinky.

Často mě fascinovaly jeho znalosti. Jednou se u nás stavoval a ve spárech schodů uviděl jakýsi lišejník. Okamžitě ho pojmenoval latinsky, zatímco já, gymnazistka se dvěma hodinami biologie týdně, neznala ani název český. Doma běžně poslouchal zprávy v němčině z rakouského rozhlasu. Ale nejvíc patrně byly jeho znalosti a láska k literatuře. Kolik jen rozdal knížek vždycky k Vánocům – a to v době, kdy nic moc nevycházelo.

Jako námět svých kázání si často bral obsah nějaké knížky či životopis spisovatele. Na konkrétních příkladech nám tak ukazoval prakticky žité křesťanství. Namátkou vzpomínám na Zdeňku Braunerovou, Olgu Scheinpflugovou či na skutečně příběhy rodičů, kteří poctivě, s láskou a křesťansky vychovávali děti, ať už svoje či adoptované, zdravé či postižené. Jedině od něj jsme věděli o Jakubu Demlovi, Janu Zahradníčkovi, Václavu Renčovi a dalších. Když to bylo možné, rád si připravil celou tématickou přednášku. Předčítala jsem texty např. na přednášce o sběrateli lidové slovesnosti Beneši Metoději Kuldovi v ivančické Besedě a na přednášce o J. Š. Baarovi v budišovské

knihovně. Sama jsem ráda četla a toto bylo rozšíření obzorů směry, o kterých se ve škole nemluvilo.

Po roce 1985, kdy vyšel Ekumenický překlad Bible, pořádal vždy v zimě v sakristii kostela biblické hodiny. Po několik roků také probíhalo zpívání dětí. Scházeli jsme se na faře, pan farář vyndal housličky, paní Čermáková udala tón a už se cvičilo. Ať už se nacvičily koledy či nové písně kancionálu, pomáhala tato skupinka v kostele s nácvikem novinek všem ostatním věřícím. Všechny tyto aktivity konané v poloilegalitě nás formovaly a pomáhaly uchovat si víru.

Rok 1990, kdy probíhala příprava na biřmování, byl dobou velkého nadšení a najednou ničím neomezených možností. V této situaci pan farář cítil, že s narůstajícím věkem nebude sám na všechno stačit. Přizval mě na přípravu a po biřmování vzniklo společenství mladých, které se po několik let scházelo na faře. Nebylo jistě dokonalé, ale ovlivnilo celou jednu generaci dospívající mládeže. Několik účastníků se mi později svěřilo, jak moc je P. Slabý nasměroval pro jejich další život. S mládeží jsme zažili i spoustu dalších akcí a mnozí jsme přáteli dodnes. Pan farář nám dal velkou důvěru a svobodu např. i v dotváření liturgie a pořádání dalších aktivit. Když potom těžce onemocněl a kněží se zde různě střídali, přijel jednou v neděli „na vizitaci“ i brněnský vikář Jiří Mikulášek. Našel skutečně živou farnost, mládež zapojenou při mši, aktivní zpěv mladých. Snad právě tehdy padlo rozhodnutí, že budišovská fara nezůstane jako

mnohé jiné prázdná, ale že i do budoucna bude obsazena knězem, což se také na podzim 1992 stalo.

Další velkou kapitolou tohoto přelomového období byl Junák–Skaut. Vždyť skautská krev P. Slabému kolovala v žilách už od dětství, a tak bylo vcelku přirozené, že z jeho iniciativy na jaře 1990 vznikl 2. oddíl skautů a skautek s rozšířenou náboženskou výchovou. Klubovna byla samozřejmě na faře, prvními nadšenými vedoucími byli sourozenci Janouškovi a Vladka Bačáková, později i další. První tábor se uskutečnil v roce 1990 na Holejích, druhý na faře v Dalešicích a od roku 1992 na tábořišti v Pavlově. Bohužel nikdo z nás, vedoucích, skauting na vlastní kůži v dětství nezažil, a tak vše bylo značně amatérské a po několika letech, kdy většina vedoucích z Budišova odešla za životními partnery či povoláním, byla činnost tohoto oddílu ukončena. Přesto věřím, že tato aktivita ovlivnila tu více než třicítku dětí a mladých, kteří jsme ji společně prožívali.

Čas plyne dál a kromě pamětníků dnes do kostela přichází zcela nová generace dětí a mladých, hodně se změnila celospolečenské podmínky... Jaká je a bude budišovská mladá křesťanská generace, to záleží nejen na faráři, ale i na ní samotné, na rodičích a na všech těch, kteří jsou ochotni vzít něco ze svého času a zaběhlého způsobu života a dětem a mládeži to v tom nejlepší slova smyslu věnovat.

Míla Šebelová, roz. Učičková

Vzpomínka k výročí pana profesora

V letošním roce jsme 25. ledna vzpomenuli nedožitých 90. narozenin P. Jana Slabého a 21. února 10 let od jeho úmrtí. Dovolte, abych se s Vámi podělil o vzpomínku na našeho bývalého duchovního správce, který svým způsobem předběhl dobu. Svým navracením se o několik desítek let nazpátek nechci panu faráři vytvářet aureolu kolem hlavy. Využívám pouze těchto dvou výročí k tomu, abych poděkoval Bohu za to, že mně umožnil setkání s tímto vzácným člověkem

S panem profesorem jsem měl možnost více se poznat především na základě našich rozhovorů. Ale nebyly to jen rozhovory. Projeli jsme spolu celou jižní Moravu, strávili několik společných dovolených ve Vysokých Tatrách a v neposlední řadě to bylo i při mé výpomoci na brigádách při opravě kostela a fary. Vzpomínky píší v době, kdy již nehrozí, díky nabyté svobodě, strach spojený s postihy a některé historky, při kterých tenkrát mrazilo v zádech, dnes již vyvolávají úsměv.

V únoru 1972 přichází z Urbanova tehdy devětapadesátiletý kněz P. Jan Slabý. Bylo to v době tuhé normalizace a v polozanedbané farnosti jej čekal nadlidský úkol. Přivítala jej nevytopená fara bez sociálního zařízení a kostel, který volal po nezbytné opravě. Zvláště u fary byla situace kritická, jelikož sem přichází se svými přestárlými rodiči.

V kostele jdou věci ráz, na ráz. V duchu II. vatikánského koncilu dochází k postavení obětního stolu čelem k lidem. Trpělivě nacvičuje před mší svatou zpěv a přitom ho znepokojují mnohé zaběhlé neduhy, jako např. pozdní příchod farníků, jak říkával „natvrdo“, před mší do kostela. Situace se v tomto směru měnila pozvolna i přesto, že je neustále upozorňoval, že jejich postoj je spojen s neúctou k Bohu. Sám nikdy nešel do

kostela přes sakristii, ale hlavním vchodem, aby mohl pokleknout před svatostánkem. To samé se dělo i při odchodu z kostela. Podle jeho příchodu na bohoslužby se daly seřizovat hodinky.

Ždiar, Belianske Tatry, 1. srpna 1986

Prakticky ihned po svém nástupu jej čekalo vyučování náboženství ve zdejší škole a sousedních obcích patřících do farnosti. Hodiny náboženství navštěvuje asi polovina žáků školy. S postupem normalizace, zejména od druhé poloviny osmdesátých let počty postupně klesaly, až se stalo, že do náboženství chodilo jen 50 dětí. Pan farář říkal: „Letos se přihlásilo tolik a tolik dětí a na druhé straně došlo k odhlášení dětí... Podávám denně ruku těm, kteří moje dílo pod rukama bourají... Je to posranost a bezzásadovost lidí – dnes se bojí přihlásit děcka do náboženství a zítra se budou bát vyjít na ulici... Za každého kněze, kterému znemožní sloužit, budou muset přijmout několik policistů a postavit kriminály.“ Byla to jeho největší bolest, ale neztrácel naději ani v době nejtěžšího komunistického temna. Od samého začátku jeho budišovského působení říkal: „Až se poměry upraví...“

Spousta změn a úprav čekala po jeho příchodu samotnou stavbu kostela. Vedle odstraňování dobou překonaných věcí dochází nejprve k předělání celé sakristie. Lidé se děsí: „Farář bře kostel“. Následuje otlučení místy opadlé fasády a naházení nové, snižování terénu a odvodnění, usazování dlažby kolem kostela a rekonstrukce věže. Vedle toho pokračují práce na faře. Na sobotní brigády (většina prací se dělala svépomocí) chodíval zvat osobně. Brigádníky musel shánět neustále, jelikož vedle několika jedinců, kteří tvořili páteř svépomocných prací, mnozí ze strachu, aby na koste

nebyli viděni, přišli jenom jednou. Vedle toho vedl pan farář neustálá a nelehká jednání se státními orgány a památkáři. Veškerá tato jeho aktivní činnost a neoblomnost nezůstala bez povšimnutí státních orgánů. V jedné chvíli mu hrozilo přeložení i odebrání státního souhlasu k vykonávání kněžské služby (jak se mu to stalo v roce 1962, kdy musel na čas do výroby). V důsledku přetížení jej postihla mozková příhoda, kterou se mu s pomocí Boží podařilo bez následků překonat.

Vedle již zmíněné ustrašenosti lidí, kterým pan farář neustále říkal: „Váš je kostel, vy byste se o něj měli především starat, moje poslání je být knězem“, jej potěšila podpora a ochota tehdejšího tajemníka MNV Karla Doležala, který v rámci svých možností ochotně pomáhal, kde bylo třeba, i přes to, že v té době nesl svou kůži na trh.

V oblasti pastorače se pan farář snažil nutit posluchače, aby promluvám pozorně naslouchali a přemýšleli o nich. Touto svojí snahou si přivodil u některých farníků pocit nelibosti. Z této oblasti je zajímavý názor jednoho pana doktora z Prahy, který se zúčastnil v budišovském kostele mše sv. ve všední den. Ihned po ní pronesl: „Co to tady máte za faráře?... Co to mluví za bláboly?... Vždyť ty báby tomu nemohou rozumět!... To je pro univerzitu!“ Na druhé straně, co to za ním přišlo lidí a děkovali za promluvu při pohřbu jejich blízkých. Odpovídal jim: „Víte, hovořil jsem, jak mně v té chvíli bylo vnuknuto, nic si nepíši“. Neměnilo to nic na skutečnosti, že si každou mši či promluvu řádně připravoval. Mezi svými posluchači měl občas i estébáky, kteří se zde objevovali v rámci jeho sledování. Byli tak nenápadní, že o nich většinou ihned věděl..

Z té doby se mi vybavují dvě příhody. Při posledním biřmování za totality v roce 1987 za mnou přišel pan farář, po oznámení programu se skladbou obřadu, do sakristie a říká: „Vpravo na kůru je církevní tajemník, uděláš sbírku!... Po projití kostelem a odsypání peněz v sakristii běž s prázdnou krabicí na kůr a stůj u něj tak dlouho, až ti do ní něco hodí“. Vše jsem udělal podle příkazu. Tajemník narychlo hledal po kapsách peněženku, jelikož s něčím podobným nepočítal. Mně přitom mrazilo v zádech a rozhodně do smíchu nebylo. Do této oblasti spadá i příhoda, která se stala den před 69. narozeninami pana faráře. Přišli jej navštívit dva agitátoři z MNV, kolik že odpracuje brigádnických hodin při Akcích Z. Pan farář pro odpověď nemusel chodit daleko. Jak rychle přišli, tak rychle odešli.

Co panu faráři dodávalo, vedle víry, asi největší energii a sílu, byl kontakt s lidmi. Fara byla otevřena pro každého, a to bez rozdílu, jestli se jednalo o budišovské farníky, literáty a kumštýře ze širokého okolí nebo o lidi, kteří se náhodou zastavili a potřebovali informace o kostele a budišovských památkách. Díky svému širokému rozhledu dokázal promluvit s každým, ať už byl jeho názor jakýkoliv. Dokázal podat pomocnou ruku např. i při diplomové práci. Kolik asi bylo konvalidací bez státního souhlasu. Na druhé straně se nebál pokárat mládež, a to i dost důrazně, když bylo třeba. Samozřejmostí pro něj byla návštěva starých a nemocných lidí, zejména v nemocnicích, a to i v době, kdy sám byl již těžce nemocen.

Jak dokázal s lidmi cítit a vžít se do jejich mnohdy nelehké životní situace, dokresluje jedna vzpomínka na náš společný pobyt ve Vysokých Tatrách. V jedné podtatranské vesnici si vzal život otec třinácti dětí. Tamní farář jej jako sebevraha odmítl pohřbit. Musel přijet kaplan ze sousední farnosti a náš pan farář s ním při zádušní mši koncebroval. Soucítit s postiženou rodinou a bral tuto životní tragédii jako zkrat a

nemoc s tím, že do duše jednotlivého člověka nevidíme a tím pádem není na nás, abychom soudili, to že udělá Bůh.

Co jej posilovalo v pozdějším věku, kdy se mu již špatně ohýbala kolena a záda? Byla to především jeho neochvějná víra v Boha a s ní spojené vědomí, že nic kromě Něj netrvá věčně, ani komunismus, jak si mnozí mysleli. V té době bývali na konci roku kněží zváni církevním tajemníkem na ONV. Kněží bývali vystaveni různým provokacím. Stávalo se, že k občerstvení dostali obložené chlebičky, i když byl pátek. Pan farář to komentoval slovy: „Ať si je strčí do špic!“ I proto neměl výhody paxteriérů.

Velkou naději vkládal do volby nového papeže Jana Pavla II. v r. 1978 a jeho „Nebojte se“ při nastupujícím pontifikátu. Při přípravě kanonizace Anežky Přemyslovny jej počáteční liknavost nenechávala v klidu. Říkal: „Vy musíte ukázat, že máte zájem i přes to, že se říká – oni nikoho nepustí – hlaste se do Říma“. Nakonec nás jelo 10. V září 1989 mně pan farář říká: „Převrat je na spadnutí, nebude to dlouho trvat, Havel a Dubček budou parlamentáři a povedou stát“.

Několik stránek zpravodaje mi nedovoluje se rozepsat o jeho poutavých vyprávěních, ať už se jednalo o biblické hodiny, přednášky o historii a i např. o železnici. Zajímal se i o politiku. Často vzpomínal na oběti II. světové války a padesátých let. Pro mravní a morální hodnoty ctil presidenta Václava Havla. Činnost pana faráře díky jeho rozhledu byla tak rozsáhlá, že přesahovala i hranice naší farnosti.

Po listopadu 1989, na závěr svého 18 a půlletého působení v naší budišovské farnosti, se mu ještě plně daří naplnit ono „Až se poměry upraví...“ – platí to zejména v oblasti aktivit mládeže, do kterých vkládal velkou naději pro budoucnost. Farnost předává živou nejen svému nástupci, ale i Bohu. Svoji těžkou nemoc nesl trpělivě, jakoby ve stopách svého Pána. Možná ho v té chvíli posilovalo ono pozvání: „Služebníku věrný, vejdi v radost svého Pána“. Celý život neochvějně šel a následoval Pána a se svým křížem došel i on až na Golgotu, kterou život nekončí, ale začíná.

Alois Bačák

Vzpomínka na profesora P. Jana Slabého

Prostřednictvím P. Slabého nám byla dávana naděje, že se dočkáme života ve svobodě. „V Budišově zamrzlý rybník jistě rozmrzne,“ pak často říkával. Dokázal zorganizovat oslavy výročí městečka Budišova a vyzvednout kulturní hodnoty, které tady máme.

„Budišov je pupek Evropy,“ tak hodnotil svoji farnost. Dočkal se i konce dlouhého čekání na svobodu. Potom ještě více zdůrazňoval: „Všichni pracujte, podnikajte a jednejte slušně s vědomím, že pracovat pro druhé je šlechetné.“

Pavel Široký

Budovatel P. Jan Slabý

Moje nejstarší vzpomínky na P. Jana Slabého sahají do roku 1972, kdy k nám přišel jako správce farnosti. K osobnímu setkání došlo nejprve v kostele a potom doma, když k nám přicházel na návštěvy. Při nich mě pan farář seznamoval s jeho pohledem na celou farnost. S tím souvisely i nutné opravy kostela a fary, které byly nezbytné a již nešly odkládat. S postupem času, kdy se naše setkání stala spíše pracovními, dostávala představa pana faráře stále reálnější podobu.

Jednou z prvních prací souvisejících s opravami bylo rozvažování vápna na farské zahradě. Pan farář po zkušenostech ze svého předcházejícího působení věděl, že dobře uležené vápno je základem dobré zednické práce. Vzpomínám si, že to bylo v době, kdy u Rudíkova spadl armádní vrtulník z Bechyně. V jeho troskách zahynulo třináct vojáků. V létě téhož roku se začínaly práce rozbíhat a já s dalšími farníky ještě netušil, co nás čeká a že budou trvat dlouhých 13 roků.

Pan farář Slabý měl hodně přátel, mezi nimi i Ing. arch. Josefa Hyzlera z Prahy. Výsledkem jejich spolupráce byly různé návrhy a s nimi pro mne spojeno hodně práce. Návrhy oprav se netýkaly jenom kostela a fary. Důkazem toho mohou být čtyři náhrobní kříže na hroby kněží, a to ve Velkém Meziříčí, Ivančicích, Praze a Chlumu, které jsem zhotovil. Do této oblasti spadalo i zhotovení korpusů (těla Krista) na kříže v Kamenné, Pyšele a Vlčatíně. Přes to oprava kostela a fary zůstávala dominantní.

Při opravě kostela se muselo nejprve dovést a postavit lešení kolem něj. Následovalo otloukání staré omítky a nahazování nové. Nebyly to však jenom omítky. V sakristii se muselo místo dřevěných oken usadit nové kamenné ostění a stejně se upravila i dvě okna v boční lodi. U oken v boční lodi bylo nutné vyrobit šablony pro kovovou konstrukci a to byly další práce pro mne. S tím souvisely i šablony na ručně vyrobené sklo do oken. Toto sklo je s příměsí zlata, proto jsou jednotlivé tabulky žlutavé. Při usazování skel do rámu se nám se synem chvěly ruce, a to i přes to, že nás pan farář vyškolil, jak se sklem zacházet.

Po skončení jedné práce následovala další, tentokrát na výrobě ciferníků a čísel na věžní hodiny. Předcházelo jim postavení lešení. Ještě dnes si vzpomínám, jak to byla úmorná dřina pro všechny zúčastněné dostat se s lešením až nad plastiku s reliéfy sv. Gotharda a Nanebevzetí P. Marie. Při stavbě lešení se zjistilo, že kuželky na západní straně zahrádky jsou ve špatném stavu, takže přibyla další práce. Musel jsem zhotovit formu, podle které je udělal pan Zedníček z Kamenné. Následovala další forma nutná pro zhotovení opláštěných ciferníků. Samotné ciferníky o průměru 185 cm jsem dělal nhrubo v První brněnské strojárně, kde to domluvil Jirí Tomšík. Pomáhali mi přitom pánové Vlček z Námče a Loukota z Koněšína. Po ukončení prací na věži došlo k rozebírání lešení a to byla další dřina.

Na těchto několika vzpomínkách, které se mně v této chvíli vybavily, jsem chtěl ukázat, o jak složitou záležitost se jednalo. Mezitím se všude proplétal pan farář Slabý, který byl hnacím motorem. I když jsme veškerou práci dělali rádi k počtě Pánu Bohu, s dobrým pocitem, že člověk nežije nadarmo, myslím si, že by celá oprava bez pana faráře probíhala podstatně déle a nebyť jeho, možná by k ní ani nedošlo.

27. 1. 2003, Ladislav Eichler

Přátelství

*Čím více se rozvíjí přátelství, tím lépe se obě strany mezi sebou dorozumívají.
Nenuceně, s otevřeným srdcem.*

P. Jan Slabý

S panem farářem Slabým jsem se seznámil v létě 1973, kdy mne navštívil v třebečské nemocnici. Svoji návštěvou mi tak trochu vyrazil dech. Po určitém čase docházelo k našim setkáním i u mne doma. S úžasem jsem sledoval šíři jeho rozhledu. Dokázal zaujatě vyprávět, ať už se jednalo o otázky víry, politiku, nebo o zeleninovou polévku, kterou si právě uvařil k obědu.

Nejvíce nás sblížil společný zájem o literaturu, památky a umění vůbec. Mezi jeho přátele patřil básník Jan Zahradníček a od něho už to byl jen krůček k dalším jménům, jako Jan Čep, Jakub Deml, Otokar Březina, František Bílek a další. Bylo to v době, kdy jen vyslovit tato jména byl pomalu trestný čin a sehnat některou z knih těchto autorů bylo prakticky nemožné.

Jednou z cest, jak se s dílem uvedených autorů seznámit, bylo vzájemné půjčování těchto knih. Pan farář měl bohatou knihovnu, ze které jsem si mohl vybrat, o co jsem měl zájem. Z knih jsem si dělal výpisky, některé jsem si opisoval celé na stroji. Jedním z největších opisů, který jsem dělal i pro pana faráře, bylo Čtrnáctero zastavení od Bedřicha Fučíka. Tato kniha zamyšlení a vzpomínek vyšla v samizdatu a čítala asi 250 stran. Vázal nám ji tenkrát zeť Stanislava Vodičky pan Dohnal z Velkého Meziříčí. A právě psací stroj se stal podnětem pro naši další spolupráci.

Pan farář Slabý přišel s nápadem vydávat Pozdravy z budišovské farnosti. Jednotlivé Pozdravy byly zaměřeny na určitá roční období: Advent, Vánoce, Velikonoce apod., ale nejenom na ně. Farníci se mohli seznámit se smyslem biřmování, přátelství, ale také poutě. S Pozdravy souviselo i vydávání příležitostného listu na tvrdém papíře. List pan farář vydával o Vánocích, Velikonocích a u příležitosti svého životního jubilea, nebo jiných významných událostí. Součástí listu byla citace žalmů s krátkým textem a vysokou grafickou úroveň dotvářely linoryty a písmo. Já jsem mu některé Pozdravy přepisoval z rukopisu a po korekturách znovu na čisto. Byl to zvláštní pocit, držet v rukou listy, ze kterých se vytvářel konečný tisk. V té době jsem ještě neměl ani tušení, že se o několik let později setkám s podobnou prací, a to při sestavování Budišovského zpravodaje.

Pan farář chodil rád na procházky. Několikrát jsme se potkali na cestě, která odděluje Brdca od Horního lesa. Bylo to na jeho oblíbené cestě z Budišova do Hodova. To se vždy řeč stočila na přírodu a bylinky. S procházkami souvisela i jeho záliba v cestování. Nevím, jestli by se podařilo spočítat, kolik to bylo, společně s lidovou stranou, cest na poutní místa. O těchto cestách za poznáním jsem se dovídal z jeho vyprávění.

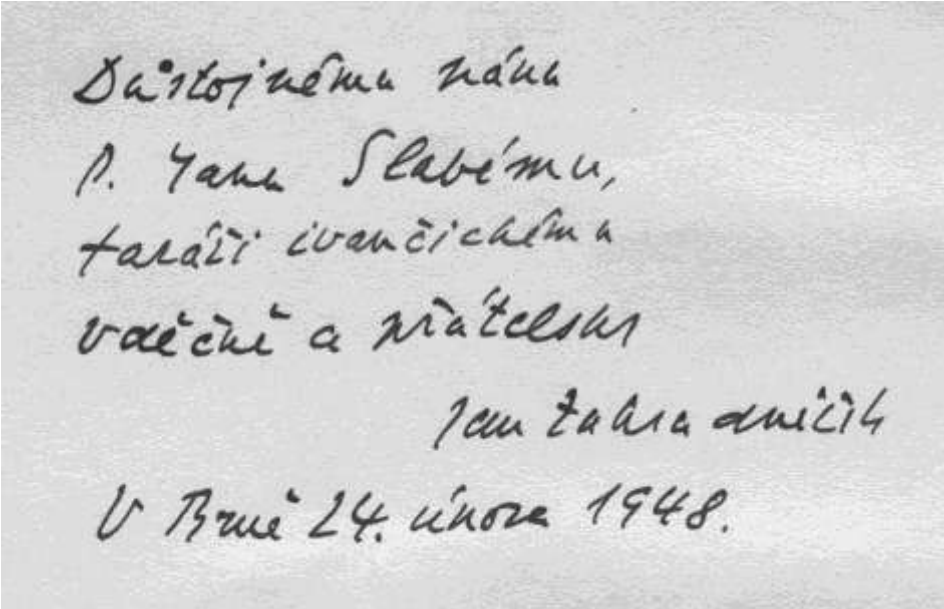
Často jsme se při našich debatách dostávali k otázce víry. Pan farář mluvil o tom, že celá jeho životní cesta je spojena s poznáváním a hledáním, na základě přijetí podané ruky od Boha. V té době jsem díky invalidnímu vozíku do kostela nechtěl. Velice dlouho mne přesvědčoval, že musím onen handicap překonat a cestu do kostela najít. I díky němu jsem tam cestu nakonec našel a dodnes jsem mu za to vděčen.

Listopad roku 1989 přijal s nadšením. Ještě dnes si pamatuji, jak při zakládání Občanského fóra v Budišově za mnou přišel jeden z mých přátel, jestli bych se nezapsal na listinu členů. Arch byl čistý a já jsem slíbil, že ano, ale ne první. Listina se mně zanedlouho objevila v rukou znovu a na prvním místě byl podepsán P. Jan Slabý. V té době se povídalo, že nejlepším starostou obce by byl zdejší farář. Tento názor vycházel nejen z pohledu na nově zářící kostel a faru, jejichž nákladnou opravu inicioval a úspěšně dotáhl do konce, opravené kapličky a kříže v širokém budišovském okolí, ale také pro jeho velký rozhled ve věcech společenských, kulturních a politických.

S politickým uvolněním po listopadu 1989 se otevřely nové možnosti. Začala vycházet díla dříve zakázaných básníků, spisovatelů a znovu se nastartovala kulturní revue Akord, jejímž redaktorem býval i Jan Zahradníček. S osobou Jana Zahradníčka jsou spojeny i dva večery, kterých jsme se s manželkou a panem farářem zúčastnili. Na prvním z nich v Třebíči verše básníka recitoval Radovan Lukavský a na druhý ve Velkém Meziříčí přijel Mirek Kovařík z Prahy, další z uznávaných recitátorů, se Znamením moci, jedním ze stěžejních Zahradníčkových děl.

Jedna okolnost pana faráře se změnou v listopadu 1989 trochu mrzela. Přišla ve chvíli, kdy mu ubývalo sil, ne duševních, ale fyzických. Začaly se hlásit různé zdravotní neduhy. Na výročí vzniku republiky se v boční lodi kostela konala pobožnost. Nemocného pana faráře někdo zastupoval. Asi uprostřed pobožnosti se najednou pan farář objevil v kostele v bačkorách, pomalým krokem došel k židli a připojil se. Když jsme pak spolu hovořili, pan farář se mi svěřil: „Prosím Boha, aby mi až do konce mé životní pouti nechal jasnou a nezatemnělou mysl.“ Jak se později ukázalo, tato jeho prosba byla vyslyšena. Jeho zdravotní stav se postupem času zhoršoval, takže již nemohl být na faře sám, a proto odchází do péče sester Boromejek ve Znojmě na Hradišti, kde 21. února 1993 umírá.

Když jsme se s ním na velkomeziříčském hřbitově loučili, poznával jsem tam vedle budišovských farníků i přátele z Velkého Meziříčí, Brna a Prahy. V té chvíli jsem si vybavil, jak jsem je vidával s panem farářem před budišovskou farou. Měl jsem v té chvíli pocit, že smrtí pana faráře ona přátelství nekončí, což se v budoucnu jen potvrdilo. Po panu faráři mi vedle všeho dobrého zůstaly na památku breviář a La Saletta od Jana Zahradníčka, které mi kdysi věnoval.

Dástojnému námu
P. Jana Slabému,
faráři i vančičalnu
vděčni a přátelski
Jan Zahradníček
V Brně 24. února 1948.

Na konci mé krátké vzpomínky se musím vrátit o několik let nazpátek, kdy mne P. Jan Slabý v budišovském kostele oddával. V promluvě během svatebního obřadu mě nazval svým přítelem a já již tenkrát věděl, co to znamená.

Karel Pavlíček

Vzpomínky na P. Jana Slabého za jeho působení v Budišově v letech 1972–1993

V běhu času naší doby uplynulo již 10 let, kdy krátce po svých osmdesátých narozeninách 21. února 1993, zemřel, zkoušen těžkou nemocí, v péči sester Boromejek na Hradišti u Znojma nezapomenutelný duchovní otec budišovské farnosti P. Jan Slabý. Současně je tomu 30 let, kdy mne svým osobitým dopisem, krátce po svém přeložení z Urbanova do Budišova, pozval „k návštěvě městečka ležícího na trati mezi Studencem a Velkým Meziříčím, které má mnoho pozoruhodných uměleckohistorických památek, mezi nimiž zaujímá stěžejní místo kostel sv. Gotharda a Nanebevzetí P. Marie, který potřebuje naléhavě obnovu“, k čemuž mne zve jako architekta ke vzájemné spolupráci.

Osobnost pana faráře jsem znal z vyprávění společných přátel, vzácných manželů Dr. A. a O. Uhrových z Ivančic, jeho prvního působiště, takže jsem nabídku bez váhání přijal. Lákala mne vedle spolupráce též i nádherná krajinná konfigurace okolí Budišova a

literární pověst Tasova. Náš pracovně odborný vztah se záhy proměnil v osobní přátelství, které trvalo téměř 20 let. Za tu dobu došlo k mnoha změnám vnější politické a kulturní konstelace, ale hlavně vnitřním duchovním a morálním proměnám nás i jednotlivců širšího národního společenství.

Vysoké teologické a filosofické vzdělání otce Slabého a jeho vzácná aktivita posilovat a konstituovat dobro ve všech oblastech života proti lhostejnosti a zlu, často skrytém pod přívětivou vnější maskou, přinášely tak inspirující činnost a duchovní fond informací pro ty, kdo chtěli a měli v těchto dobách odvahu a vůli, jakousi osobní kulturní samoobsluhou dotvářet svůj vnitřní hodnotový systém o ty humanitně duchovní kvality, které byly z tehdejších veřejných zdrojů nedostupné. Tak se svou důvěrou a pohostinností stávala budišovská fara jakýmsi protějškem duchovně a národně obrozeneckých far 19. století, kdy ve skromných místních poměrech byly oživovány a uchovávány hodnoty, které národu tehdejší vládnoucí politické moci upíraly. Zde procházela a křížila se disidentská katolická literatura původem z Brna, Rakouska a Křesťanské akademie v Římě a na druhé straně z Čech a západních zemí Evropy. Zvláště „nebezpečná“ literatura bývala ukrývána v domě spřátelené rodiny vzácného člověka, pana Dr. Vladimíra Němečka.

Na přátelské pohovory přicházeli místní farníci, zvláště mládež, orientující se duchovní spolubratři a četní hosté z řad inteligence i uměleckého světa. S jakousi samozřejmostí přicházely a byly přijímány návštěvy rodin z bývalých farností v Ivančicích a Urbanově, které otec Slabý dle možností oplácel a životy svých bývalých farníků sledoval, duchovně provázel a povzbuzoval. Svůj intelekt neustále nově formoval v boji o lidskou duši, v době, kdy režim usiloval zbavit národ jeho tradičních spirituálních

kořenů a přetvořit jej v jakousi beztvarou lidskou masu, bez práva na vlastní racionální myšlení a práva respektu k hlasu vlastního svědomí. Neustále hledal, jak nově a neotfele oslovit srdce a myšlení věřících. Usiloval o čistotu liturgie v duchu II. vatikánského koncilu s věcnými přínosnými promluvami a zbavenou dobou překonaného formalistního obřadnictví. Ovšem skutečné tradiční duchovní hodnoty velmi ctil, byl historicky velmi vzdělaný, zdůrazňoval, že pouze kolem nich, jak historie mnohokrát dokázala, se může národ v plném svém smyslu formovat. Potřebný společný jazyk a osídlené území, že je nedostačující k plnému rozvoji národního života.

Se svými farníky vykonal mnoho poutí návštěvou nejen našich poutních míst, ale i obdobných, vesměs mariánských, v Polsku a Rakousku. Zde si byl vědom zvláštní duchovní síly transcendentálního náboženského prožitku velkého společenství víry bratří a sester, pokud se dovede soustředit a přenést přes doprovodnou smyslovou roztěkanost.

V tomto směru rád vzpomínal na svoji aktivní účast již jako mladého kněze na Katolickém sjezdu v Praze v polovině třicátých let minulého století. Tento sjezd za účasti německých, slovenských a maďarských katolíků přispěl i k politickému upevnění tehdejší Československé republiky a sama katolická církev zde našla novou orientaci a inspiraci k dalšímu svému duchovnímu rozvoji a i moderní katolická literatura zde čerpala svoji intelektuální posilu.

Obdobně duchovně velmi vážně, jakoby v předtuše hrůzných padesátých let, se rovněž aktivně účastnil putovní adorační výstavy ostatků druhého českého zemského patrona, sv. Vojtěcha, po svatyních jižní Moravy jako součásti tehdejší celonárodní poutě. Tuto inicioval v roce 1947 osvobozený politický vězeň z nacistických koncentračních táborů a po II. světové válce jmenovaný arcibiskup pražský Dr. Josef Beran. Tyto oba velké počiny celonárodního religiozního manifestace chápal otec Slabý v první řadě jako výzvu k duchovnímu prohloubení náboženského života národa, ale současně i k oživení jeho kultivovaných patriotických tradic.

Velmi ctil duchovní odkaz prvního zemského patrona sv. Václava, jehož umělecky vzácné sochy, stojící dnes nevhodně uprostřed křižovatky silnic v Budišově, si velice vážil a všemožně usiloval o její ochranu. Sám se cítil být Čechem moravského původu. Na základě poznávání historie, umění, literatury a společenských projevů obou větvi národa dovedl často svými osobitými charakteristikami postihnout jejich mentální odlišnosti. Čechy viděl ovlivněné husitskou a protestantskou reformací a pozdějším osvícenstvím, které vedly k větší racionalitě, skepti a protikatolickým náladám se sklony k ateismu, avšak nikoliv k naprostému popírání Boha. Život opravdového českého katolíka se mu jevil nábožnějším a vážil si jej. Naproti tomu moravskou větev národa viděl jako přímého dědice slovansko křesťanského prvorozenectví, odchovaného v jakési duchovně vznešené cyrilometodějské kolébce, obestřené darem věrozvěsti slova, nabídnutém k přijetí ve svobodě a lásce, oproti souběžným drsným západním misiím šířeným na Moravu z Podunají. Tento dar srdce, lásky a milosti viděl trvale vtištěný v povaze a nejlepších vlastnostech moravského lidu, který ve své katolicitě nemohla transformovat ani různá historická reformační neb pozdější protináboženská hnutí.

Přestože, díky Velehradu po roce 1989, vedle polského a slovenského katolicismu, se i moravský katolicismus stával jakýmsi pojmem uznalých objevů západního světa v nově otevřené středovýchodní evropské oblasti, zůstával otec Slabý kritický. Znal malost a

zranitelnost věřících vůči mocenským atheistickým tlakům, velice ho bolely vlažnost, odpady několika mladých manželství od víry a tradičně formální chápání víry části nejstarších generací.

Pro dokreslení současného stavu otec Slabý citovával odpověď zbožné paní na otázku, kdy přinese pravnuka ke křtu: „Ale víte, pane faláři, voni mladý mají byt v paneláko a nový auto a debe chodili do kostela, komunisti be jim to vzali, proto nemůžo, ale mladé je hodné, von mě doveze do kostela autem a počká na mě a já se za ně, dež nemužou, hodně modlím“. Zde se otec Slabý cítil být odzbrojen, ale nerezignoval, znal psychologii stáří, kdy ve stínu přicházejícího konce života se i u jednoduchých lidí mění hodnotový systém. Dosud převažující materiální stránka života u většiny lidí ztrácí na ceně a díky milosti přichází touha po smíření a sebeospravedlnění před věčností. Otec Slabý se cítil povinen být těmto lidem co nevíce nablízku svojí citlivou duchovní službou. Proto ještě během své těžké nemoci je s takovým úsilím a starostlivostí, jako věrný přítel, navštěvoval, posiloval a zprostředkovával Boží slitovnost v posledních věcech člověka.

Częstochowa 1990

Budoucnost moravského katolicismu již jako mladý skautský duchovní vůdce spatřoval v mládeži. Zde viděl své hlavní duchovní poslání – vyzbrojit nastupující generace mládeže prožitým vědomím zjevených evangelijních pravd a Krista ve Slovu, Eucharistii a společenství, které by se stalo jakousi jejich duchovní a etickou páteří tohoto pozemského a věčného života. Proto vedle duchovní výchovy tolik usiloval o vzájemná, živá a křesťanská upřímná společenství, alespoň mladých, když cítil mezi dospělými

farníky často až povážlivý odstup k osobnímu hlubšímu sblížení. I mne otec často vyzýval, abych své životní zkušenosti a promyšlené poznání křesťanských hodnot obhájených ve svém vědomí a svědomí proti útočné ateistické ideologii sdílel při svých společných besedách s mládeží jako osobní vyznání křesťanského laika 20. století. Ke zlepšení v této oblasti mělo pomoci i vybudování společenského sálu pro taková setkávání v jižní části farní budovy, což v nesvobodných poměrech nebylo možné, tak alespoň při obnově fasád farní budovy nechal připravit okna tohoto jím vytouženého farního shromaždiště, což se stává výzvou mladým katolíkům budišovské farnosti!

Ve složitých otázkách, kdy křesťanští manželé přicházeli s obavami se poradit, zda svou veřejnou křesťanskou příslušností neohrožují budoucnost svých dětí, radíval věrnost Bohu za všech okolností a děti vychovávat ve skromnosti a schopnosti osobní oběti, pracovitosti, spojené s laskavostí a úctou k druhým. Ujišťoval, že takoví mladí lidé se nemusí bát o svoji budoucnost a že i materialistická společnost je bude nezbytně potřebovat pro svoji ekonomickou existenci. Stalo se sice, že dětem z některých známých rodin, které se těchto rad držely, bylo znemožněno středoškolské studium. Ty však dokázaly přes učební obory a následná dálková studia úspěšně dokončit i vzdělání vysokoškolské a čestně se společensky uplatnit.

Otec Slabý v pedagogice miloval jasné, stručné a srozumitelné formulace zásad. V tomto duchu oceňoval transformující parafrázi obsáhlého myšlenkového díla TGM, prvního československého presidenta, který svým výrokem – Nebát se a nekrást – dovedl geniálně postihnout tíživou mentalitu národa a navigovat hodnotně jeho novou, národně společenskou a státnickou budoucnost. Osobnost, vědecké filosoficko-sociální a etické dílo TGM otce Jana v osmdesátých letech velice zajímalo. Jeho hodnoty, ani jejich perspektivní platnost, nemohlo osvětlit tehdejší černobílé hodnocení, zvláště když bylo podněcováno nevědomým politickým fanatismem. V této věci velmi litoval nočního pokoutního barbarského zničení sochy TGM v Budišově v roce 1962.

Rozhodl se vlastním studiem literárního díla TGM dospět k poznání jeho skutečné hodnoty a pravdy, i když v té době bylo již jasné, že i TGM, jako každý člověk, se v některých politickohistorických závěrech mýlil, nebo byl alespoň příliš jednostranný. Hlavním úsilím otce Jana bylo postihnout profil vývoje křesťanského myšlení TGM, které v rodinném prostředí dětství a mládí bylo vrozeno v jihomoravském tradičním katolicismu, s nímž se v jinošství rozešel tak, že se stal až vášnivým kritikem katolicismu, hlavně v jeho rakouskouherské monarchistické formě. Přes to však zůstal po celý život veřejným hlasatelem Krista a jeho evangelia, ač to při jeho vědeckém postavení a glorifikaci ateistické vědy v této době vyžadovalo vysokou morální statečnost.

Tuto svoji vlastnost pomáhat pravdě uplatňoval TGM již před I. světovou válkou jako bojovník proti pověrečnému rituálnímu antisemitismu, snad až v jakési visionářské předtuše budoucích hrůz protizidovského holocaustu čtyřicátých let 20. století. Současně ale viděl růst kořeny zla i v jiné latentní podobě, kterou současná společnost nebyla schopna pochopit. V této souvislosti otec Jan připomínal oběti ivančické židovské obce, z nichž se s mnohými přátelsky stýkal, i vyhlazenou budišovskou skupinu Židů, na které se nesmí zapomínat. Ne upřímně jako na pouhé oběti německé nacionálně socialistické

zvůle, ale jako na oběti lidské nenávisti, hříchu a zloby přelévající se již z daleké minulosti.

Otec Slabý byl přesvědčen, že již zmíněná kritika TGM vůči rakouskému katolicismu nebyla protikřesťanská, ale týkala se odcizení skutečného ducha evangelia v některých strukturách a formách tehdejší náboženské praxe. Racionální jádro této kritiky, žel k velké škodě poválečnému postavení katolické církve v nových demokratických poměrech, nebylo přijímáno, ale odmítáno. Ovšem na druhé straně viděl otec Jan dnes již šířeji uznávaný nedostatek TGM v jeho filosoficko-státnické koncepci meziválečné Československé republiky, která byla postavena pouze na duchovních tradicích menšinové evangelické křesťanské větve a vylučovala, respektive opomíjela, katolické duchovní tradice, a to i ty společně předreformační, ke kterým se hlásila tehdy velká většina obyvatelstva Československé republiky. Negativní důsledky se projeví převážně na katolickém Slovensku, kde český urážlivý atheistický protikatolicismus dovedl v krátkém čase rozbít přátelskou důvěru Slováků k bratrům Čechům. Bylo to proti vůli a k lítosti TGM, který se svými každoročními pobyty v Topolčiankách na Slovensku snažil upevňovat bratrskou jednotu Čechů a Slováků.

Otec Jan Slabý miloval slovenské bratry a litoval, že intolerantní a politicky neprozíravý český ateismus se pokouší rozvrátit nejvyšší duchovní hodnoty slovenského národa. Na druhé straně litoval, že nebyla uznána velká česká materiální a kulturní pomoc Slovensku a nedošlo ke skutečné bratrské spolupráci českomoravských a slovenských katolíků.

Sám od svého mládí na Slovensko rád jezdil, miloval slovenskou krajinu s jeho horami a ještě v posledním desetiletí svého života několikrát s námi navštívil podtatranský Lendak, kde byl oblíben a znám mezi slovenskými věřícími, jako „moravský pán farář“. S místním duchovním správcem P. O. P. Ant. Hrtusem a jeho rodiči uzavřel krásné osobní přátelství.

Snad se může čtenářům zdát, že jsem věnoval příliš mnoho pozornosti postojům otce Slabého k osobnosti TGM. Bylo to tím, že mne samotného překvapil jeho zájem, jako řadového katolického kněze, kterým se snažil takto vnitřně poctivě, pravdivě a nezkresleně poznat myšlenkové kvality tohoto bezesporu velkého evropského myslitele, kolem kterého bylo v době našeho dětství a mládí rozprostřeno jakési zdvořilé katolické mlčení, dnes již těžko představitelné, prolomené teprve papeži po II. vatikánském koncilu. Ostatně sám otec Jan pokládal studium tohoto tématu za tak přínosné, že k němu uspořádal v Budišově i svoji veřejnou přednášku.

Hlavní smysl svého duchovního poslání ovšem viděl v péči o duchovní křesťanské a mravní hodnoty svých farníků. Vážil si mnoha rodin i jednotlivců, kteří v těžkých dobách pro víru riskovali své pozemské postavení a podřizovali je v duchu prvních křesťanů věrnosti Kristu a jeho evangelijní zvěsti. Ale i v tomto směru byl otec Slabý realistický, hledal pro své věřící čestné cesty, jak se vyvarovat přímých střetů s ateistickou mocí a ve svém svědomí zachovat bez jakýchkoliv ústupků věrnost přijaté víře.

Při jeho zvláštním daru povahové otevřenosti, kdy se snažil s upřímnou srdečností v hlase i pohledu jako první otevírat lidské kontakty (zřejmě zděděný dar po vzácné povaze jeho maminky), dařilo se otci získávat osobní sympatie a na druhé straně mu tyto vlastnosti pomáhaly mírnit zaujatou aversí vůči sobě a svým svěceným farníkům. Snad

díky i těmto vlastnostem probíhal život v budišovské farnosti bez větších represí, ale na jeden případ vzpomínal otec Jan po celá léta s lítostí. Procházeli jsme tehdy společně budišovským zámeckým parkem, když proti nám přicházely dvě skupiny dětí z místní mateřské školky. Paní učitelka, první z nich, vyzvala děti, aby nás pozdravily, a ty tak učinily. Některé z nich pana faráře poznaly a ten s nimi prohodil několik slov. Vzhledem k tomu se musela následující skupina na okamžik zastavit. Otec sám pozdravil druhou paní, tehdy soudružku, učitelku, a zdvořile se omluvil za nepatrné zpoždění. Její odpovědí byl jen zlověstný pohled, který nevěstil nic dobrého. Následky nenechaly na sebe dlouho čekat. Paní učitelka katolička byla rozhodnutím strany přeřazena do jiné obce a při bezvýsledném projednávání odvolání se důvěrně dozvěděla důvod své exekuce: „Nabádala děti, aby zdravily faráře.“

Ovšem hlavní nepřátelský tlak směřoval vůči otci Janu Slabému jako knězi katolické církve, vůči níž oba totalitní režimy, jak nacionálně socialistický, tak komunistický, netajily záměry svého časového plánu na její úplné zničení. Za mých návštěv jsme o tom hodně diskutovali a otec Jan v tom smyslu hluboce přemýšlel i o risiku své osobní oběti, kterou nevykloučoval, a k níž byl i vnitřně odhodlán. Byl přesvědčen, že snad jen díky zvláštní Boží milosti jí unikl jako zástupce pana faráře Tesaře v Ivančicích. Ten byl nacisty usvědčen z pomáhání pronásledovaným a v důsledku toho popraven, přičemž byla známa praxe nacistů, nemilosrdně vyhubit lidi z blízkého okolí usvědčeného. V druhém případě si uvědomoval nebezpečí v Urbanově, kam byl přeložen, jako režimem nežádoucí, z Ivančic. Bylo to nedaleko Babic, kde v režimem iniciované tragédii byli Kristu a církvi hluboce věrní kněží i z okolních farností zavražděni komunistickou justicí.

Pod touto stálou skrytou hrozbou násilné zvláště znemožňující cele rozvinout jeho vytoužené duchovní aktivity prožil otec Slabý, mimo krátké svobody na počátku a konci své činnosti, celý svůj kněžský život. Nezahořkl, ani neupadl do apatie, ale vždy se svým charakteristickým přátelským úsměvem dělal s láskou to, co bylo v daných nepříznivých podmínkách s pomocí Boží možné.

S jeho působením v předcházejících farnostech v Ivančicích a Urbanově byla spojena péče o obnovu a důstojnou úpravu farních chrámů. S vysokým osobním zaujetím se ujal i kostela zasvěceného sv. Gothardovi a Nanebevzetí Panny Marie v Budišově. Po zemních izolacích, fasádách a obnově střechy ho čekal úkol nejobtížnější, a to obnova monumentální věže s rozpadající se otáčivou, uměleckohistoricky jedinečnou mariánskou korouhví. Předchozí práce byly prováděny obětavou svépomocí farníků, ale tento úkol se jevil nad jejich síly, především pro technickou náročnost a vysoké nebezpečí úrazu během prací. Proto jsme usilovali o provedení prací některou z větších stavebních firem z celé oblasti jihozápadní Moravy. Všemi byla nabídka odmítnuta jako „nebezpečná“.

Nakonec se otec Jan odhodlal provést obnovu věže, jak říkával „s pomocí Boží“, opět svépomocí obětavých farníků, kteří svými sbírkami, namáhavou a nebezpečnou prací vrátili věži krásu vévodící celému okolí. Konečný výsledek a vstřícná spolupráce věřících přinesly otci Janovi patrně jednu z největších lidských radostí v jeho kněžském životě, zvláště když byla uznána jako velký regionální kulturní přínos i lidmi církvi málo nakloněnými. Z vděčnosti celý průběh prací podrobně dokumentoval, pamětními listy poděkoval a ocenil obětavou práci všech zúčastněných. Dnes již mnozí z těchto dobrých lidí nežijí, ale odpočívají na hřbitově „pod svojí věží“. Z žijících dovolím připomenout

jen pana Aloise Bačáka, kterého otec Jan pokládal za osobního přítele, vždy ochotného pomoci zednickou prací při kostele nebo na faře, protože se mu po smrti pana faráře nedostalo zaslouženého uznání.

Pietně citlivý vztah měl otec Jan k hřbitovům – zasloužil se o terénní úpravu hřbitova kolem kostela a jeho rozšíření. Litoval však, že současné zřizování drahých náhrobků sleduje spíše reprezentaci rodin v rozporu s tradičním smyslem hřbitova – svatého pole. Zapomíná se, že zde jsou za celá staletí pohřbeny nespočetné generace předků většiny dnešních rodin, z nichž i mnozí, nám dnes neznámí, ve svých lidských bolestech trpěliví a odevzdání do vůle Boží, žili své životy v anonymní svatosti, která nám bude zjevena až v Poslední den. Otec Jan pokládal hřbitovy za jedno z nevhodnějších míst pro rozjímání – meditaci, odkud se člověk vrací, stejně jako z kostela, lepší, než když přicházel. Rozjímání o lidském životě i svém osobním přináší tušení vyšší pravdy, která věřícího člověka posiluje a nese sebou usmíření jeho mysli. Nevěřícím se stává nepříjemnou, proto se zřejmě oprávněně domníval, že moderní atheistické myšlení se jí snaží vytlačit z lidských myslí anonymními pohřby bez účasti pozůstalých, rozptýly, ale i různými jinými prostředky.

Svěcení mariánského sloupu v Budišově 1990

Stejně tak vykonal mnoho pro uchování křížů a kapliček, které zbožné rodiny nechávaly v minulosti postavit na místech tragedií, nebo v citlivých polohách v krajině k oslavě Boží. Sám měl touhu jejich řady rozmnožit, což se mu po velkých obtížích podařilo jen v jednom případě na Telečsku. V krátkém úseku života ve svobodě, po roce 1989, se otci k jeho velké radosti rovněž podařilo uskutečnit dlouholetý sen důstojnějšího

povýšení sochy P. Marie, kterou osobně velice uctíval, na novém žulovém sloupu v prostoru před kostelem. Po slavnostním vysvěcení s radostí poznamenal, že takto byla poprvé na Moravě po osvobození v roce 1989 vzdána úcta P. Marii a doufal, že toto byl jakýsi úvod mariánské úcty v národě, která vyvrcholí obnovou mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze.

Otec Jan miloval Budišovsko, cítil zde své Boží poslání, ačkoli skýtalo menší možnosti jeho tvůrčí aktivitě, než jeho první velká ivančická farnost. V této části Vysočiny s táhlými vrchy, poli se skupinami remízků vrostlých mezi obrovské, různě seskupené žulové balvany – velmi litoval jejich ničení při neefektivních polnohospodářských úpravách – viděl zemi, která neokázale zve člověka, aby si v ní vybuodoval skromný, ale milý domov. Tato zvláštní krajina mu byla blízkou nejen tím, že do ní byly vrostlé kořeny generace předků jeho obou rodičů. Spatřoval v ní totiž větší blízkost k Božím světu. Oč skromněji dávala lidem chléb, tím více, ve své podmanivé kráse, dává citlivým duším tušit vyšší hodnoty ducha a kultury. Básník Otokar Březina ji považoval, během svých návštěv v Tasově, za jednu z nejobdivuhodnějších na světě.

A skutečně zde vyrostla v první polovině 20. století řada velkých duchovních tvůrců, počínaje Dobrým dílem Josefa Floriana a jeho rodiny ve Staré Říši, již zmíněným Otokarem Březinou, básníkem Jakubem Demlem z blízkého Tasova, Janem Zahradníčkem a řadou dalších osobností naší kultury. Jejich díla byla součástí knihovny otce Slabého, byla jím a jeho přáteli studována a promyšlena. Zvažovali jsme, proč právě tyto části naší země, krajiny Dačicka, Třebíčska a Velkomeziříčska, byly tak inspirativní pro velké myslitele minulosti. Viděli jsme v ní jakýsi protějšek jihočeské krajiny hloubavých středověkých myslitelů v čele s Matějem z Janova a Tomášem ze Štítného a jejich následovníků. Pro sebe a s přáteli jsme tento krásný, materiálně málo vábivý, ale duchovně plodný kraj, vnímali jako jakýsi českomoravský „duchovní Tibet“.

Otci Janu Slabému bylo jasné, že právě pro tyto kvality je regionální křesťansko kulturní povědomí věřících lidí Vysočiny zvláště tvrdě ničeno ateisticko materialistickou mocí. Proto otec Slabý tolik usiloval o uchování regionální duchovní a kulturní kontinuity, z níž by v budoucích generacích vystali opět velcí duchovní tvůrci, kteří by přinesli nové umění, které lidé budou moci přijmouti za své a budou mu rozumět. Zde viděl veliký úkol pro mládež, na který se jí snažil všemožně připravovat. Ostatně tuto starostlivost otec nejlépe vyjádřil ve své duchovní závěti: „Na Vás mladé jsem stále myslíval a prosím, abyste to pochopili, že to byla péče o Vaše posvěcení a spásu – Ať z Vás vyrůstá zdravý, ušlechtilý a bohabojný národ, aby naše drahá Morava byla zavlažována a požehnána milostí Boží.“

Láska a starostlivost otce patřila ovšem všem věřícím i nevěřícím v budišovské farnosti i přátelům mimo farnost. S úctou vyslovoval jména zbožných rodin i jednotlivců z Budišova, Hodova, Nárámče, Rohů, Studnic a Kundelova i z předchozích farností. Svůj vztah k nim vyjadřuje opět ve své závěti: „Kéž všechno naše úsilí o posvěcení a spásu duše, někteří jste mi tak příkladně pomáhali a mne vedli, vyústí k opravdové lásce zde na zemi a hlavně spojí nás natrvalo s Pánem Bohem, až budeme uvedeni do věčné farnosti.“

Otec Jan Slabý do poslední chvíle svého života se snažil být spojen poutem starostlivé lásky s věřícími své farnosti, necítil se jí být nikdy opuštěn, ani v době své těžké nemoci, kterou přijímal trpělivě s obdivuhodnou statečností. Byl vděčný za každou službu a

osobní zájem mnohých z Hodova, Budišova i z ostatních částí farnosti a přátelům mimo farnost, zvláště pak sestrám Boromejkám ve Znojmě, které mu dosloužily do posledních chvil jeho pozemského putování k věčnosti.

Na závěr je asi upřímné přiznat, že mi při psaní těchto vzpomínkových úvah na myslí stále přímo nutkavě tanula otázka – a domnívám se, že nebudu asi jediný, kdo si ji klade: „Co by nám dnes a naší desítileté životní cestě od jeho odchodu na věčnost řekl otec Jan Slabý sám?“ Jistě by to byla laskavá povzbuzující slova, ale ty si každý z nás ve své myslí musí zpředmětnit sám.

Josef Hyzler

Z oslav 50 let kněžství, červenec 1986

Připravil a sestavil Karel Pavlíček

Příloha Budišovského zpravodaje č. 1/2003
Samostatně neprodejné

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Vydává: Obecní úřad Budišov, IČO 00289159, tel. 0618/875 110, e-mail: ou.budisov@horacko.cz

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 0618 / 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 25. 3. 2003

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, s.r.o., Velké Meziříčí